

Lapsevanemad hädas seksiteemadega

Seksiteema agressiivne pealetung seab lapsevanemad küsimuse ette, kuidas antud olukorras kõige taibukamalt käituda. Ei taheta, et maailm võsukese liialt vara ära rikuks, kuid samas kummitab ka kartus teda ohmu rolli jätta.

Tiina Laanem

tiinal@epl.ee

Sõin ühel õhtupoolikul oma nelja-aastase pojaga Metropoli kohvikus kooki. Kõrvallauas istusid kaks meest, kes paistsid üksteisele väga meeldivat. Nad toitsid teineteist koogitükikestega, nende käed puutusid kokku ning lõpuks ka huuled. Nagu välk selgest taevast küsis mu poeg üllatunud häälega: "Emme, miks onud musitavad?" Vastasin esimese hingetõmbega: "Sellepärast, et onud on sõbrad". Laps jäi vastusega rahule, kuid endal hakkas hinges kripeldama. Äkki ta nüüd arvabki, et ka meessõpradega on igati loomulik suhelda? Kuidas ma üldse peaksin lapsega üha suurenevas vabameelsuses neist temadest rääkima?

Samade probleemide üle mõtisklenud lapsevanemad on enamasti ühte meelt, et teatud piirid tuleb lapsele ikkagi selgeks teha. Eelkõige aga seda, et vaatamata vabameelsusele ja reeglite kadumisele, on tal alati õigus "ei" öelda.

Seksiteemal ilmaasjata ei laterdata

Kolme teismelise lapse isa Raido Rüütel ütleb, et tema lihtsalt niisama seksiteemasid kodus ei tõstata. See polevat tabu, kuid nii nagu ta ei räägi seksist seltskonnas, ei tee ta seda ka kodus. Mees on need küsimused enda jaoks väga lihtsalt lahti mõtestanud.

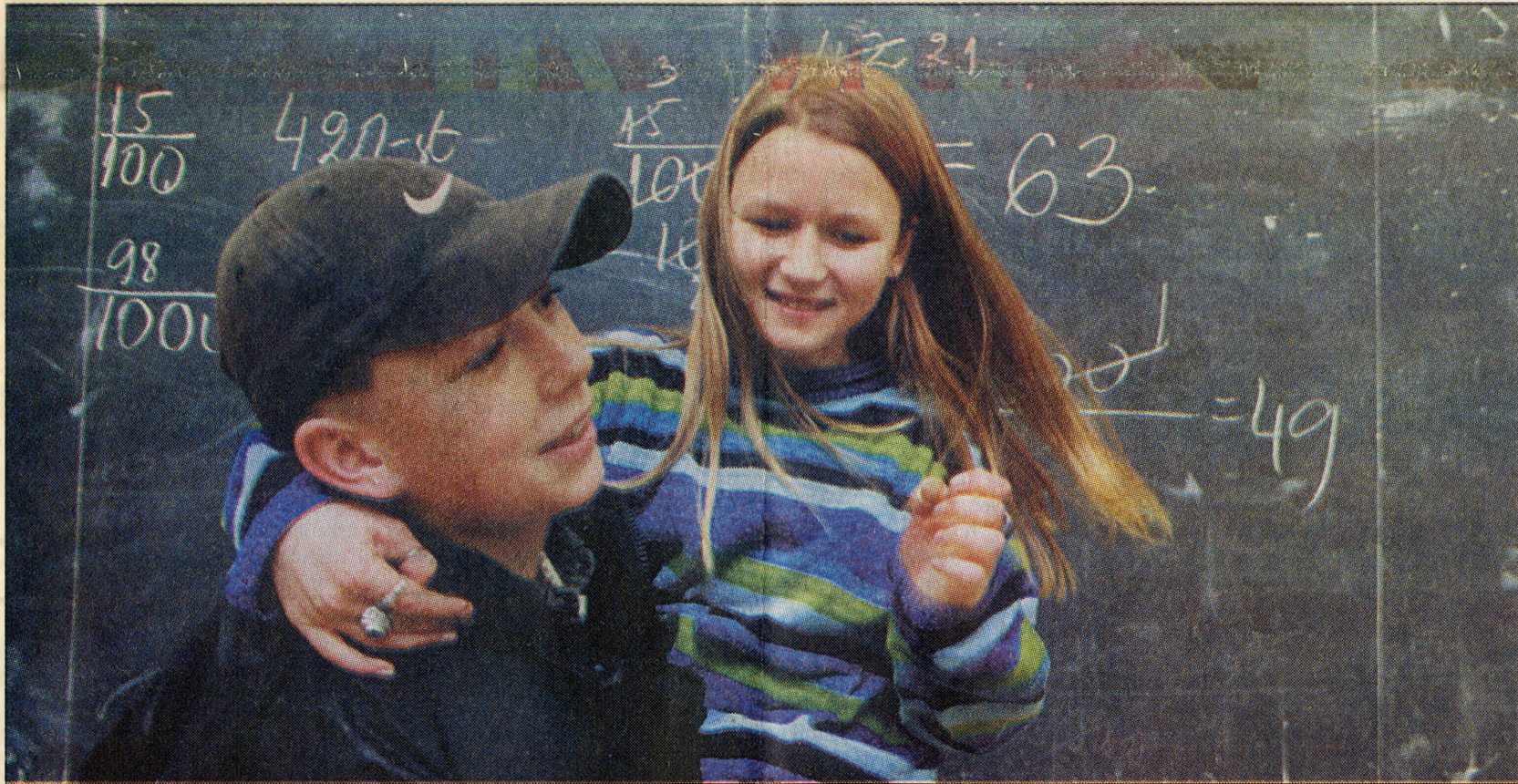
“Siginemisega saadi hakkama ka sel ajal, kui inimesed veel rääkida ei osanudki,” arutleb Rüütel. “Kui mõne asja ümber liialt palju vahutada, siis lõrtsitakse see lihtsalt ära. Seksuaalakt on ikkagi püha ja intiimne toiming. Suguhaigused ja soovimatud rasedused on sellised asjad, millest peaks aga kindlasti oma lapsi teavitama. Ma ei pistaks lapsele kondoomi pihku, kuid tuletaksin vajadusel abivahendite olemasolu lihtsalt meelde. Kondoomi kaasa andmine võrduks minu silmis sama olukorraga kui saadaksin lapse poest viinapudelit tooma.”

Isad kinnitavad nagu ühest suust, et päris vabaks ei tohiks kasvatust mingil juhul lasta. Suuremat rõhku panevad nad eelkõige tütarde hoiakute kujundamisele. Poisid olevat juba sünnilt tuulepead ning viimane sõna jääb enamasti öelda tüdrukul. Kõige olulisem on papade meelest aidata tütardel eneseväärikust tõsta ning mitte lasta sigineda lihakeha-mentaliteedil. Ja kuna mehed igatsevad naistes näha endiselt häbelikkust, siis ei taheta ka seda omadust tütardest välja juurida.

Tallinna Kunstigümnaasiumi direktor Märt Sultsi arvates tahaksid lapsed kodus avameelsemalt seksist kõnelda, kuid vanematele kangastub silme ette otsekohe koletu tont. Arvatakse, et kui laps selle teema üles võtab, siis järelikult on ta juba seksimisega pihta hakanud.

“Kui vanem kardab seksiteemal rääkida, siis on ta ilmselt valel ajal sündinud,” ütleb koolidirektor Sults. “Kui minu tütre hakkasid esimest korda päevad, siis ta helistas kõigepealt minule, mitte emale. Ma siis ütlesin talle: “Mariliis mine ruttu vet-su, ma tulen sulle kohe järele”. Viisin oma 12-aastase tütre otsekohe koju ning seejärel arutasime terve päeva, mis temaga toimus.”

Sults tunnistab, et ka tema lükkas menstruatsiooni teema selgitusi pidevalt edasi. Õige ajastuse valimine ühe või teise jutu rääkimiseks olevatki vanemale kõige raskem ülesanne. Kui veel eile võis lapsele mõni teema mõjuda täieliku hingelise solvanguna, siis homme võib sellega juba hiljaks jääda.

ne ei ole. Pealegi ei taha tema tüdrukud kolmeaastase venna ees riietuda ega üheskoos nuustikutega selgasid küürida. Samas ei pelga ta koos lastega sekskaadreid sisaldavaid filme vaadata ning hiljem nähtu üle arutleda.

“Tüdrukud on näiteks imestanud: kas tõesti võetakse suhu,” avameelitseb Marina. “Nad küsisid isegi seda, kas mina olen niimoodi teinud. Ma siis püüdsin asja normaalselt seletada.”

Marina arvates alustavad noored seksi-iga liiga vara ning see ajab talle hirmu nahka. Kuna ema vaevab mure, siis püüab ta lastega seksuaalteemadel sageli rääkida. Julgustada neid eelkõige igas olukorras te-
da usaldama. Kui tüdrukud peole lähevad, siis piisab emaga vahetatud pilgust, et mõista: suudelda võite, kuid kaugemale ärge minge, kui te enesele probleeme ei taha.

“Kõige rohkem kardan ma seda, et sellises ühiskonnas võib minu pojast homo kasvada,” pihib Marina Tänav. “Ükski ema ei tahaks ju näha seda, et tema poeg hakkab koos elama mehega. Mind häirib see, et homomeelsusest on kujunenud moeasi ning ümbritsevad aktsepteerivad seda üha rohkem.”

Ema ja isa ei seksi

Meestearst Olev Poolametsa arvates tulekski lapsevanemal seletada, et mood ei kohusta ühtegi meest teise mehega voodisse pugema. Seksuoloogid rõhutavad eelkõige seda, et väike protsent inimesi sünnibki omasoo ihalejatena ning seda tõde arvestades oleks lapsesse sallivuse kasvatamine igati positiivne.

“Noored tahavad saada vastuseid, kuidas asjad tegelikult on,” räägib Poolamets. “Oluline on selgitada ka illusoorse ja reaalse maailma vahet. See, mida me näeme unenägudes, filmides, ajakirjades ja internetis, on illusoorne. Reaalses elus on aga kõik pisut teistmoodi. Kui ma pean poiste-

**Kunagi laulis Ivo Linna: “Koolis tea-
da ma sain – H₂O on mu silmapesu-
vesi – jah tean!” Kõik mis puudutas
reaalaineid, oli sel-
gemast selge, aga
armastuse vald-
kond osutus lau-
lusõnades tume-
daks maaks. Ka
praegu saavad
teismelised seksi
kohta enam infot
sõpradega suhel-
des.**

MARKO MUMM

le loenguid, siis rõhuv enamus 10-12 aasta-
si on näinud pornofilme. Kahjuks nad ku-
jutavadki ette, et kõik toimubki täpselt sa-
muti nagu filmis.”

Kui laps satub vanematele vahekorra ajal peale, siis ei tasu Poolametsa arvates hakata kokutama või puiklema. Selle asemel on kõige mõistlikum lihtsalt öelda, et isa-ema tegelevad praegu armastamisega. Seletus olgu lihtne ja loogiline vastavalt lapse ealisele küpsusele, liiga naturalistli-
kuks minemisel pole samuti mõtet.

“Lapsele asjade seletamisel oleks kõige arukam mõelda ennast tagasi samasse vanusesse,” arvab naistearst Kai Haldre. “Mina küll mäletan, mida ma näiteks puberteetikuna mõtlesin ja miks peaks praegu kuidagi väga teistmoodi olema. Oma pahelisust ei maksa lapsele üle kanda. Loomulikult ei saa silmi kinni pigistada suure hulga informatsiooni ees, mis erinevat teed pidi temani jõuab.”

Lastetegemine vajab usinat harjutamist

■ Näitleja Merle Jääger (pildil): Ma ei saa öelda, et mul oleksid lapse seksuaalsel kasvatamisel väga raudsed põhimõtted. Kõik on kuidagi iseenesest välja kujunenud. Mu tütar on juba maast-madalast pornoajakirjadega kokku puutunud. Ta on neid ilma igasuguse valehäbita vaadanud ning küsinud, mis neil piltidel toimub. Olen siis püüdnud seletada, et suured inimesed üritavad väikesi lapsi sigitada. Kui ta mulle hiljem vahekorra ajal peale sattus, siis küsis kohe, et millal siis nüüd väikesed lapsed tulema hakkavad. Ma siis seletasin, et ega neid lapsi nii kergesti ka ei saa, asi vajab ikka tugevat harjutamist. Ükskord nägi ta ajakirjas homopilte ja arvas samuti, et onud tahavad omavahel lapsi saada. Siis ma valgustasin teda, et on olemas väike hulk selliseid mehi, kellele meeldivad pea-

Kai Haldre rõhutab, et väga tähtis ülesanne on õpetada lapsele oma keha armastama. Kui sellega on kõik korras, siis ei toimu ka riskikäitumist, kus keegi saab kellegi ära rääkida või midagi vägisi tegema sundida.

Tavaliselt ei ole lapse silmis ema ja isa need inimesed, kes elavad seksuaalelu. Seetõttu pole mõtet seksiteemadega ka liialt demonstratiivselt peale pressida ega võsukestele vägisi kondoomi taskusse topida.

“Loomulikult on mõnest asjast oma lapsele raske rääkida,” lisab Pereplaneerimise Liidu vabatahtlik Agnes Alvela, kes käinud loenguid pidamas ligemale 70 koolis. “Ei tasu väga muretseda, sest laps saab üht-teist asjalikku selle teema kohta kindlasti ka koolist teada. Mõne intiimsema saladuse tahabki noor rääkida võõrale loengupidajale, kes annab nõu ning hiljem lah-
kub kooliseinte vahelt.”

Kui sageli räägite oma vanematega seksuaalelu puudutavast? Kust hangite selle temaatika kohta veel teavet?

■ Vanematega me nendel teemadel eriti tihti küll ei räägi. Võibolla korra aastas võtab ema selle jutu üles. Sõpradega arutame neid asju tihedamalt. Infot saangi põhiliselt sõpradelt või ajakirjadest.

Hannes
16

■ Oleme ikka rääkinud. Nad on seletanud, kuidas üks või teine asi tüdrukutel ja pois-
tel toimub. Ema hakkas sellistest asjadest rääkima siis, kui ma olin 11-aastane. Ma teadsin üht-teist muidugi varem ka, kas siis sõprade, teleka või ajakirjade kaudu.

Juulia
13

■ Mina ei räägi vanematega üldse sellest. Ma ei teagi miks, aga ema pole ise ka seksist rääkima hakanud. Meil on selle koha pealt vaikus. Kui midagi teada tahan, siis loen raamatutest.

Aidis
16

■ Ikka räägin, nii ema kui isaga. Me julgeme kõikidel teemadel rääkida. Kui mind midagi huvitab, siis ma lähen nendelt küsima. Mõnede asjade kohta saab muidugi ka telekast teada.

Elina
12

■ Sel aastal oleme hakanud rääkima. Siiani püüdsid nad neid teemasid vältida. Ema ei tahaks siiaaani sellest juttu teha, aga ma olen hakanud ise küsima. Ta on lihtsalt sunnitud vastama. Peamiselt räägime neist asjust sõbrannadega.

Teele
16

■ Meie ei räägi vanematega seksiteemadel mitte kunagi. Kumbki pool pole proovinud sellest kõnelda. Vanematega on lihtsalt ebamugav rääkida, ennem räägiks ikkagi sõbrannadega. Ega ma veel ei vajagi selle kohta eriti infot.

Liis
16

Saunas jääme eelkõige lapsevanema rolli

Kuueaastase poja ema Merike Tammeaarv vahetab telekast näidatava seksfilmi puhul lihtsalt kanalit ning poisi kätte sattunud pornoajakirja võtab seletusi andmata ära. Ta ei taha, et laps seksi nii varakult vaataks. Paar aasta tagasi saatis ta poja ka eraldi tuppa magama, sest lapsel tekkisid öösel vanemate magamistoas nähtu pärast lasteaias probleemid. Nimelt hakkas ta kasvatajate meelehärmiks samu võtteid ühe omavanuse tüdrukuga usinasti järele proovima.

“Kogu perega ühiselt saunas käimises ei leia ma aga midagi imelikku,” arutleb Merike. “Mina käisin kuni kahekümnenda eluaastani isaga koos saunas. Mingil perioodil tahtis paps küll aluspükstega leiliruumi tulla, kuid see tundus kuidagi imelik. Vanematega koos pesemine on täiesti loomulik, sest ma ei vaata ju riieteta isa kuidagi teistmoodi. Saunas jäävad ema-isa ikkagi lapsevanema rolli, kuid voodis on nad mehe ja naise osas.”

Kolme teismelise lapse ema Marina Tänav enese paljastamise suhtes nii liberaal-

Tiina Laanem